

WESEPE LAAT JE NIET LOS (8)

Nu, zoals in (7) aangekondigd: Hoe 'boeiend' is de liturgie?

Boeien is een werkwoord met 2 haast tegenovergestelde betekenissen. Muziek of een boek kan je zó boeien dat je er helemaal in opgaat, je zit er helemaal in en je vergeet jezelf een beetje. Maar anderzijds; als je geboeid bent, b.v. als verdachte, dan ben je in je vrijheid van bewegen beperkt.

Hoe en in welk opzicht is liturgie boeiend? Dít vraag werd ik me zeer bewust toen ik het 'vak' in de praktijk van Wesepe bezig was te leren. Op de universiteit hadden we een apart vak 'Liturgie'. Dat woord komt van het Griekse woord leitōs en dat betekent: van het volk. Leiturgia schreef voor welke verplichtingen het volk had t.o.v. de maatschappelijke overheid en ook de vroegkerkelijke overheid had zo z'n eigen wensen over de opbouw van de eredienst waaraan het volk zich diende te houden. Beide zijden hadden dus een verplichtend karakter. Dus tot op zekere hoogte geen eigen vrijheid van 'bewegen'.

Nu komt er in de jaren '60 en '70 een zgn. liturgische vernieuwing op gang. Het begon met een kruis in protestantse kerken (en dat was tóen héél wat en ... overigens zonder lichaam of corpus). En via de colleges kwam ik erachter dat er enkele gebeden toegevoegd werden aan de voorheen gebruikelijke liturgie, met zo mogelijk enkele acclamaties, waarmee 'het volk' kon instemmen met wat de 'bidder-daar-vooraan' geformuleerd had. En zó behoorde dat en dát maakte een dienst pas echt kwalitatief verantwoord!

Dus kerkenraad en gemeente zouden geheel of gedeeltelijk eraan moeten gaan 'geloven', want ze moeten wel beseffen dat ze met een nieuwe voorganger te maken hebben die deskundig en wel degelijk van de laatste liturgische inzichten en overtuigingen op de hoogte moest blijken te zijn! Maar nee... daar was van de kant van de kerkenraad niet veel ruimte voor want het was zo katholiek!! Later bleek mij dat daar nog een stuk oud zeer achter zat, zoals b.v. ooit eens de uitsluiting van niet-katholieken bij dansavonden in de Lindeboom te Schalkhaar. Het enige wat wél kon (toentertijd) was een persoonlijk, dus stil gebed tussen de voorbede en het gemeenschappelijke Onze Vader; máár het moest níet te lang duren! En één van de gemeenteleden, van wie ik wist dat hij van al dat nieuwe niet te veel moest hebben hield ik in de gaten. Als hij discreet zijn keel schraapte dan was dat voor mij het signaal om verbaal te schakelen naar het Onze Vader. En wat bedoel ik nou met dit relaas uit de Weseper periode om duidelijk te maken?

Ik neem even een sprong in de tijd. Na 7 jaar kregen we contact met Almen. Wij ontvingen ter kennismaking de beroepingscommissie. Het bleek o.a. een gemeente met een nogal opgeschroefde liturgie. En als klap op de vuurpijl verkondigde iemand: 'ja... en op de eerste kerstdag vieren we ook het heilig Avondmaal!' Maar als dan quasi verwonderd de vraag kwam wat daarvan de achtergrond was, kwam het antwoord: 'ja... dat weet ik ook niet precies'. Kijk... als je niet begrijpt wat je doet dan lijkt me zo'n soort liturgie verpakking zonder veel inhoud! Dan boeit de liturgie niet in positieve zin van 'opgaan in' maar het wordt dan het onvrije en beknellende van: 'omdat het zo hoort!' of omdat het een soort kwaliteitsmerk moet aangeven. Als God de alpha en de omega is, Die alle ruimte en tijd overtreft en toch aanwezig willen kunnen zijn in Gaza, Oekraïne, Israël, Somalië of Wesepe, ja – zelfs in elk persoonlijke leven om te horen en te verhooren zou Hij dan kieskeurig zijn inzake het liturgisch niveau, hetzij vanuit een kathedraal dan wel vanuit een eenvoudige dorpskerk?

Wat in de tijd door de kerkenraad wel gehonoreerd werd was een stil en persoonlijk gebed, zoals gezegd als het maar niet te lang duurde! Dus de maat daarvan werd zonder het te beseffen door dat mannelijk gemeentelid met zijn discreet schrapen van de keel aangegeven. Leuk eigenlijk, hoe ongemerkt kerkenraad en gemeentelid elkaar toch aanvulden. En wat leuk eigenlijk zo dat je als nieuwe predikant – volgestouwd met universitaire kennis – toch ook de betrekkelijkheid van bepaalde zaken leert inzien.

Voor een beetje openheid en respect voor de gemeente die jij mag dienen is veel te zeggen! Want voorgangers zijn voorbijgangers met al hun eigenaardigheden, maar een gemeente blijft (hopelijk) bestaan ook in haar eigen eigenheid!

De volgende keer over het echt boeiende van het catechese geven.

Ds. DvD